

Любопитен пример за мъжко забавление от началото на XX век ни дават спомените на Димитър Азманов, офицер от кариерата: „Матров бе назначен в I-ва батарея, в която служех и аз. Той бе висок, строен красавец, с остро засукани вирнати малки мустачки и с много буден орлов поглед; бе прекрасен певец на народни юнашки песни, с които подкупваше войниците и офицерите. И когато пристигна в Берковица, тъй като знаехме вече много за неговите подвизи, го посрещнахме сърдечно... На някакъв голям народен празник например той се напи като казак и повече не можа да изтрезнее. Един следобед пък го видяхме качен върху една висока купа сено да седи по турски, а до него седеше циганин цигулар и му свиреше. По изправената върху купата стълба близкият кръчмар му носеше ракия. Наоколо насъбралата се тълпа се кикотеше на това рядко зрелище...” (Азманов 1995: 51).

След Освобождението в по-големите градове циганите музиканти започват да свирят в развлекателните заведения – локали, бирарии, ресторанти, кабарета, казина. Формират т.нар. салонни оркестри, които обогатяват своята програма с участието на жени – певици и танцьорки. В Пловдив през първото десетилетие на XX век „... отвориха бирария с певачки. Заведението работеше само вечер. ... Макар, че в бирарията бе по-скъпо, отколкото другаде, винаги бе пълно с мъже. Мургавите циганки, певачките, мятаха такива огнени погледи, така съблазнително кършеха снаги на подиума, че нямаше мъж, който да съжالياва за похарчените пари. Отвън, допрели чела до стъклата на прозорците, надничаха фукарии младежи, дори и деца. И те искаха да видят, да чуят” (Алваджиев 1971: 265).

В София ресторант-кафе-хотел „Панах” е място за среща на спекуланти и хора на парите, които не жаят кесията си. „Дори и в това напрегнато военно време (Първа световна война – б.а.) оркестърът на Атанас Циганчето всяваше буйно веселие. „Златното” циганче умееше едновременно да бърка и в кесиите, и в сърцата. Но не по-малко увеселяваше и една друга „златна” – Йонка цветарката. Тази хубавица разнасяше цветя с походка на газела, следвана от неспокойния поглед на съпруга си”. В новооткрития бар вариете „Монте Карло” в Пловдив оркестърът на Атанас Сотиров – „Златното циганче” свири през 1926-1927 г. (Бръзицов 1970: 28; Пейчева 1999: 38).

През 30-те год. на XX век в циганската махала Татарлъ-Коньовица в София се открива „кабаре” – това е циганската кръчма на Исмаил. Според хората той е бивш „хайдутин” и конекрадец, но кръчмата много бързо започва да привлича отбрана клиентела. “На една тясна естрада свиреше малък оркестър, който акомпанираше на певицата – млада хубава циганка в дълга до петите рокля от някаква лъскава материя – любимка на диригента. Оттук се понесоха няколко цигански шлагерни песни, които заразиха с екзотиката и съдържанието си цяла София.